

Ny forsoningslinje i miljøpolitikken?

Per Kristian Skulberg

Amerikanerne Ralph Waldo Emerson og George Perkins Marsh tok på midten av 1800-tallet til orde for at mennesket måtte ta vare på naturen på en ny måte. Dette brøt med den gamle tanken om at naturen var til for at mennesket skulle legge den under seg. Byutviklingen og den industrielle revolusjonen gjorde at slike tiltak ble helt nødvendige.

Kulturgeografen og diplomaten Marsh ga ut sitt hovedverk *Man and Nature* i 1864 der han hevdet at de store sivilisasjonene bukket under fordi de ikke forvaltet naturen og miljøet på en god måte. Hans store gjennomslag skyldtes at han på en ny måte knyttet natur sammen med kultur og vitenskap sammen med historie. Marsh ansees med rette som en av grunnleggerne av naturfredningstanken, som hos oss førte til den første naturfredningsloven i 1910. I det viktige året 1905 ble plantearter rundt fjellstuene på Dovre fredet som et av de tidlige naturfredningstiltak i Norge.

Etterkrigstiden med forurensning, urbanisering og endret jordbruksteknikk ga grunnlaget for naturvernår, ny naturvernlov og opprettelse av Miljøverndepartementet. Statsminister Per Borten oppnevnte i 1968 Ressursutvalget som i 1971 resulterte i en innstilling som fortsatt representerer et storverk innen norsk natur- og miljøforvaltning.

Dagens virkelighet er fortsatt slik, at vi kan sage over greinen vi sitter på, dersom vi ikke satser på biologisk mangfold, tar vare på matproduksjonsarealene, løser fattigdomsproblemene og hindrer kjernefysisk krig. Vi vil aldri kunne nå våre mål om en ansvarlig utvikling før vi ser at vi som én verden er i samme båt, og før vi legger global solidaritet til grunn for våre handlinger.

Dersom miljøpolitikken ikke er *humanorientert*, vil den fort miste sin legitimitet. Det må være rett å hevde at dagens steile konflikter i miljøpolitikken oppstår når en fjerner seg fra det gode pedagogiske grepet det er å ha mennesket som utgangspunkt og mål for praktisk handling. Dette står ikke i motstrid til det faktum at mennesket er en liten del av naturens store sammenhenger, og at vi må handle innenfor de økologiske naturlover som gjelder.

Etter 35 års vernepolitikk basert på nåværende praksis, bør vi innse at det må nye grep til. Dagens konfliktnivå er uholdbart og uverdigg.

Nøkkelen til løsning må ligge i å skape gjensidig respekt og forståelse mellom de ulike grupper i landet. Vi må akseptere at urbanisten og industrialisten har andre behov enn de behov folk på bygda gjerne har. Omsorg og respekt for folks levesett, livsverk og daglige verdiskapingsmulighet i by og bygd må være bærebjelken også i miljøpolitikken.

Miljøpolitikken trekker lett til seg fundamentalister. Slik blir det, fordi miljødebatten er overordnet viktig. Men fundamentalister skaper som regel flere konflikter enn de løser. Det er tragisk når miljøforkjempere – med eller uten støtte fra ultraurbane ekstremister – håner de gruppene som skal produsere landskapsverdiene og skape det biologiske mangfoldet. Og det er tragisk når folk på bygdene av og til viser mangel på innsikt i behovet for et helhetlig natur- og miljøvern som også må inneholde områdefredninger.

Miljøet er ikke tatt vare på dersom en bare tar vare på naturgrunnlag, planter og dyr. Menneskene, deres følelser og levesett må også tas vare på – *der livet finner sted*. Miljøet, kulturen og historien til de stedene der folk bor må bli viktigere enn i dag. Derfor er kulturelt mangfold like viktig som biologisk mangfold. Ser en derimot disse i sammenheng, får en til en gjensidig positiv virkning. Kulturorientert miljøpolitikk kan derfor bli et nyttig tilleggsbegrep til den humanorienterte miljøpolitikken.

Dette målet kan en nå ved å satse på en bred forsoningsprosess som kan løse opp fronter og gi nye vedtak og en mer holdbar utvikling. Antakeligvis var svenskene bedre pedagoger i miljøpolitikkenes barndom da de kalte bærekraftig utvikling for *holdbar utvikling*. Skal vi få til et bedre miljøvern i Norge, må vi derfor slå inn på en **ny forsoningslinje i miljøpolitikken**. Når land som har vært gjennom de største traumer og konflikter klarer å reise seg, da bør vi klare å gjennomføre noe tilsvarende også i Norge. I Sør-Afrika tok en i bruk forsoningsteknikker som gikk på *erkjennelse* og *bekjennelse* av gale holdninger og handlinger. Først da kan *tilgivelse* bli det emosjonelle fundamentet for å handle på en ny måte. De som er best på dette i dag er uten tvil fredsforskningsmiljøene og kretsen rundt biskop Desmond Tutu.

Forskere ved Østlandsforskning har tatt til orde for at vi bør få en ny naturvernlov. Det er mye som taler for at dette er riktig. En ny naturvernlov må sikre at det opprettes løpende og aktive prosesser som bidrar til gjensidig respekt og innlevelse i hverandres behov. Det må skapes mekanismer og instrumenter som styrker tilliten mellom de ulike aktørene og som gjør det levelig for alle grupper. Først da får vi til en holdbar utvikling i nasjon og region og et løft i miljøpolitikken.

Kronikk i Nationen, sept. 2004